

Моје омиљено воће је
малина. Желела бих
да је засадим у свом
дворишту у Панчеву.

Можда ти и успе јер
малина захтева другачије
земљиште и да буде
узвишење. Малина не
воли равницу.

Кључне речи:

- боја земљишта;
- растреситост земљишта;
- влажност земљишта.

Изглед и својства земљишта

Земљиште

Земљиште је део неживе природе и потребно је свим живим бићима. Земљиште се разликује по боји, растреситости и влажности.

Земљиште се разликује по боји

Постоје различити типови земљишта: црница, глинуша, пескуша и црвеница.

Црница је најплодније земљиште у Србији.

Глинуша је погодна за гајење жита.

Пескуша је земља поред река. Пгодна је за гајење поврћа.

Црвеница је мање плодно земљиште црвенкасте боје.

Растреситост и влажност земљишта

Растресито земљиште је уситњено или измрвљено и у њему има више ваздуха. Влажно земљиште има више воде у себи и лепи се за наше руке. Свако земљиште упија воду и то му даје влажност. Неке врсте земљишта задржавају воду дуже, а неке краће.

	ЦРНИЦА	ПЕСКУША	ЦРВЕНИЦА	ГЛИНУША
БОЈА	ЦРНА	СИВА	ЦРВЕНА	ЖУТА
РАСТРЕСИТОСТ	МЕКА И МРВИ СЕ	РАСИПА СЕ, ШКРИПИ МЕЂУ ПРСТИМА	МЕКА И МРВИ СЕ	ТВРДА И НЕ МРВИ СЕ
ПРОПУСТЉИВОСТ	УМЕРЕНО ПРОПУШТА ВОДУ, УПИЈА ЈЕ	БРЗО ПРОПУШТА ВОДУ, НЕ ЗАДРЖАВА ЈЕ	УМЕРЕНО ПРОПУШТА ВОДУ, УПИЈА ЈЕ	СПОРО ПРОПУШТА ВОДУ, УПИЈА ЈЕ
ВЛАЖНОСТ	СПОРИЈЕ СЕ СУШИ	БРЗО СЕ СУШИ	СПОРИЈЕ СЕ СУШИ	НАЈСПОРИЈЕ СЕ СУШИ

Плодно и неплодно земљиште

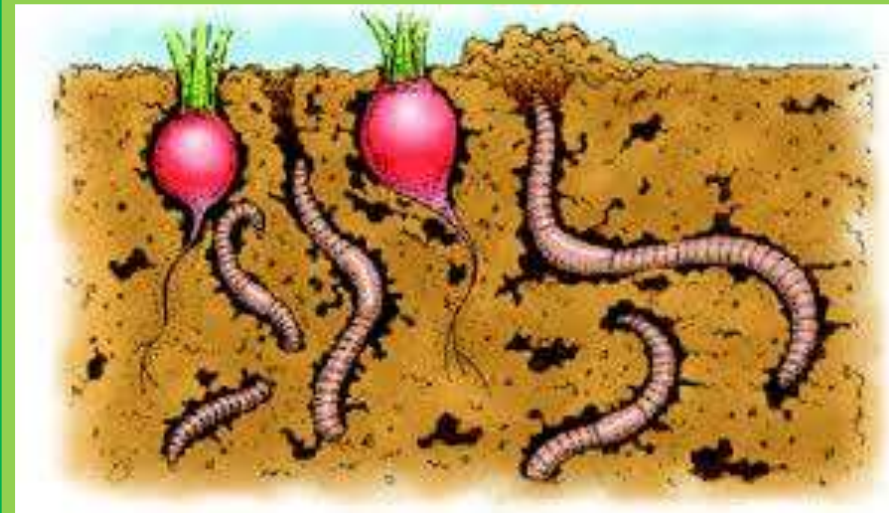
Плодно земљиште погодује биљкама, животињама и човеку. Оно је растресито и садржи довољно воде, ваздуха и материја од којих биљке стварају храну. Оно омогућава животињама да се кроз њега крећу, копају канале и праве јазбине. Најплодније земљиште за гајење биљака је тамне боје, растресито је и добро упија воду. Најплоднија земља назива се хумус.

Неплодно земљиште је сабијено, не садржи довољно воде, ваздуха и материја од којих биљке могу саме да стварају храну. Није погодно за узгој биљних култура.

Кишне глисте

Кишна глиста живи у растреситом земљишту кроз које копа ходнике. Гута земљу док прави тунеле. Једе угинуле биљне и животињске остатке. Увлачи остале листове са површине земље и њих једе. Остатак хране избацује на површину и прави такозване глистине гомилице. Тако кишна глиста утиче на стварање плодног земљишта. Кишна глиста је **корисна** за човека, јер омогућује бољи проток воде кроз земљиште. Она такође обогаћује земљиште минералима и омогућује проток ваздуха кроз њега.

Кртица

Кртица може бити штеточина. Она се храни кишним глистама и може да да оштети корен биљке. Кртица је активна и дању и ноћу, храни се искључиво кишним глистама и инсектима. Дневно поједе количину хране већу од сопствене тежине. Не може да остане без хране дуже 6 сати.

Земљиште и биљке и животиње

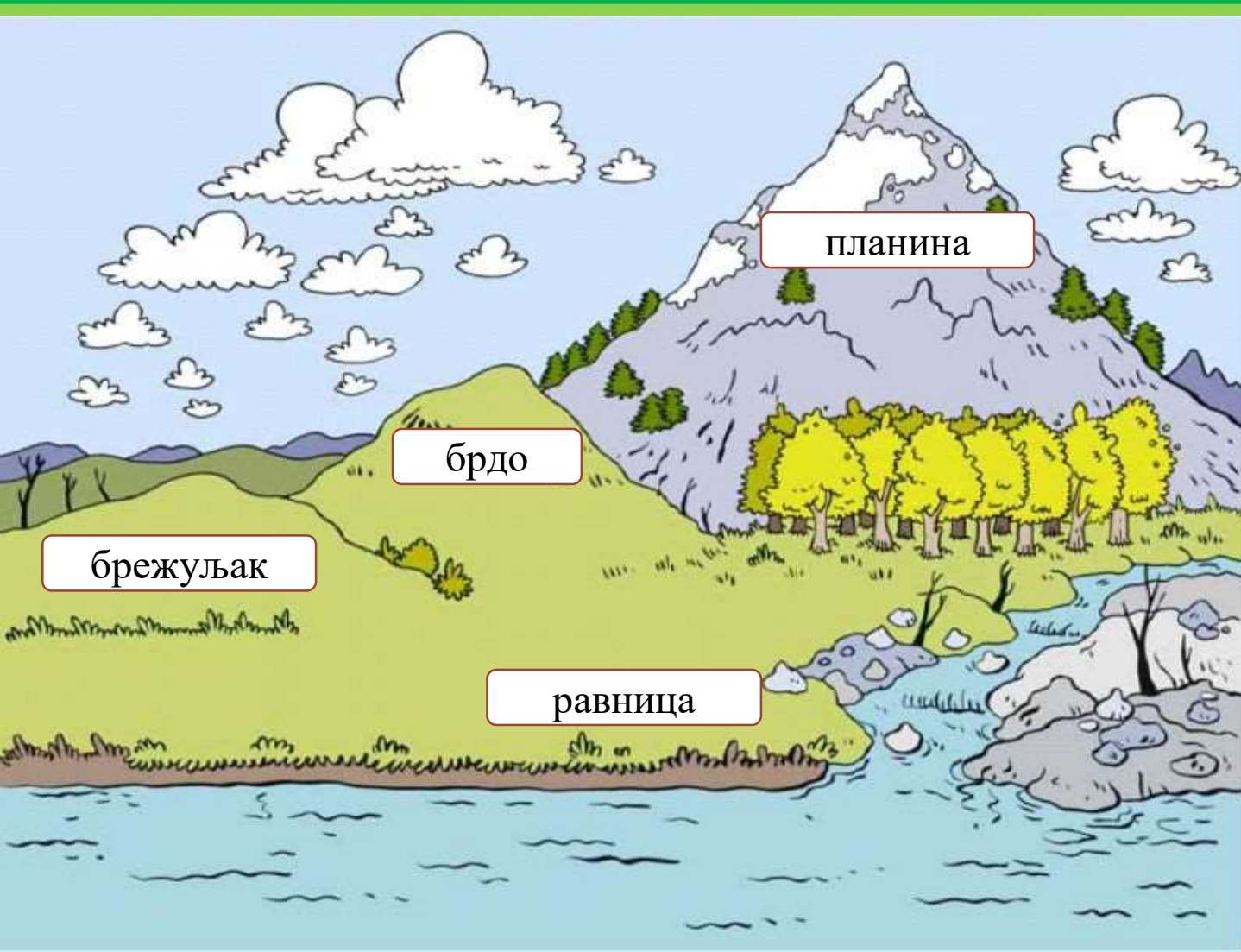
Земљиште омогућава **биљкама** да се хране и да остану у земљи услед налета ветра. Уколико бисмо биљку ишчупали из земље, она би увенула. Као што земљиште помаже биљкама и биљке помажу земљишту. Биљке корењем везују земљиште и на тај начин спречавају његово одношење.

Земљиште помаже и **животињама**. Многе животиње живе под земљом, јер је ту топло и скровито. Земљиште помаже животињама да се сакрију од непријатеља. На земљишту или у њему налази се вода која је један од услова за опстанак животиња. И животиње помажу земљишту. Оне изметом ђубре земљиште. Животиње које живе под земљом копају канале и тако ситне земљу и чине је **растреситом**.

Земљиште је потребно човеку јер на њему живи, храни се биљкама и животињама које на њему гаји, гради насеља, саобраћајнице...

Изглед земљишта

Земљиште се разликује по изгледу. Негде је равно, а негде је узвишено. Када је равно зове се равница, а када је узвишено брежуљци, брда и планине.

Планина је највише узвишење.

Брдо је више од брежуљка.

Брежуљак је ниско узвишење.

Равница је равно земљиште.

Које земљиште је најпогодније
за гајење биљака?

Тврдо
земљиште

каменито
земљиште

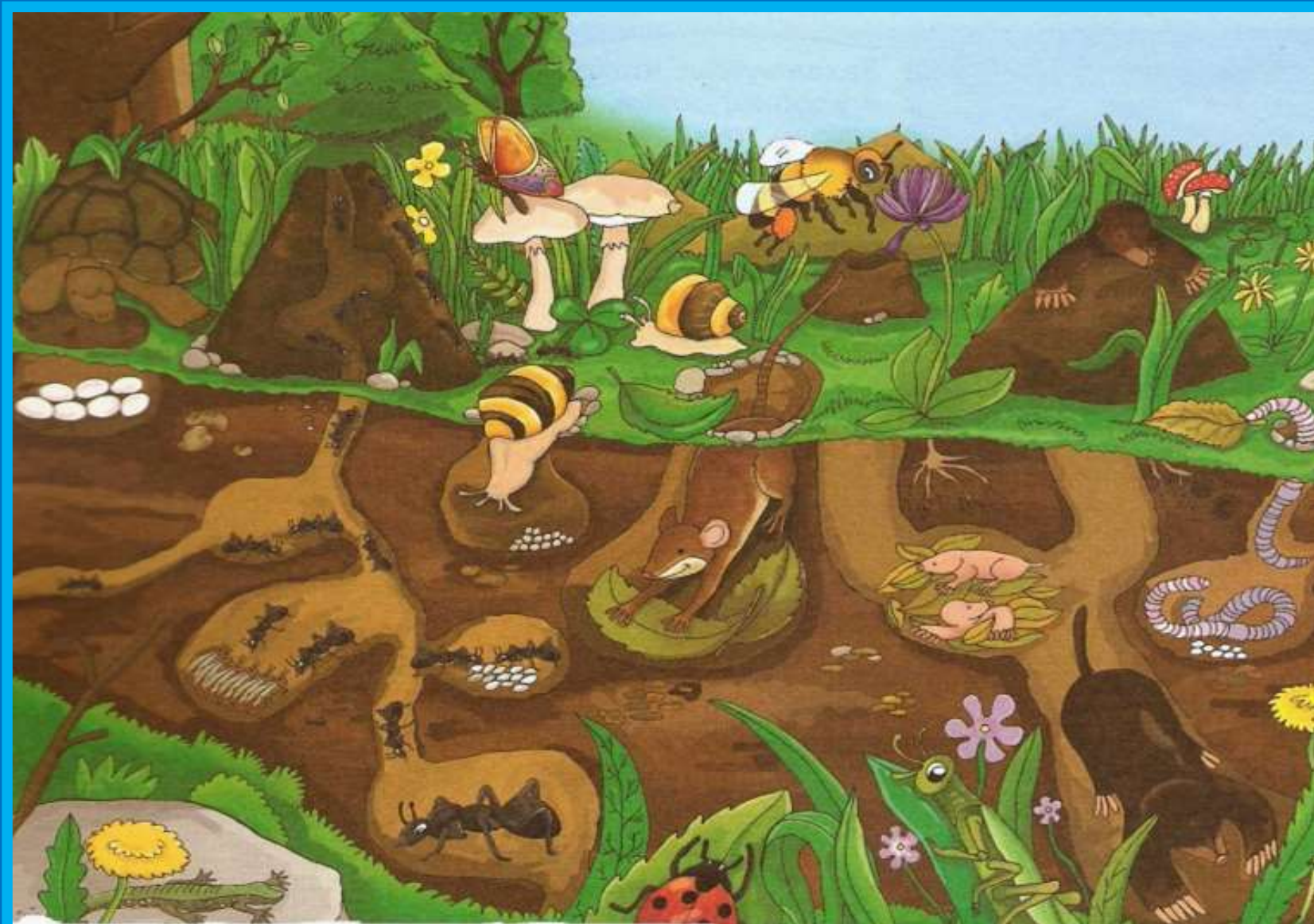
суво
земљиште

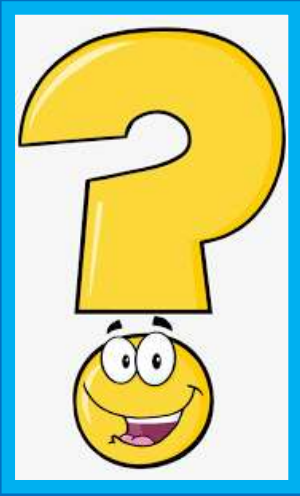
растресито
земљиште

Које животиње живе у земљи?

У земљи живе:
кртице, кишне
глисте, ровци.
Храну у земљи
чувају: мрави,
мишеви, пужеви,
лисице...

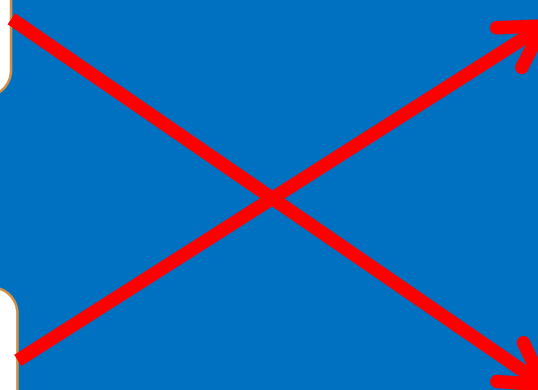
Повежи речи које означавају
супротна својства земљишта.

влажно

растресито

збијено

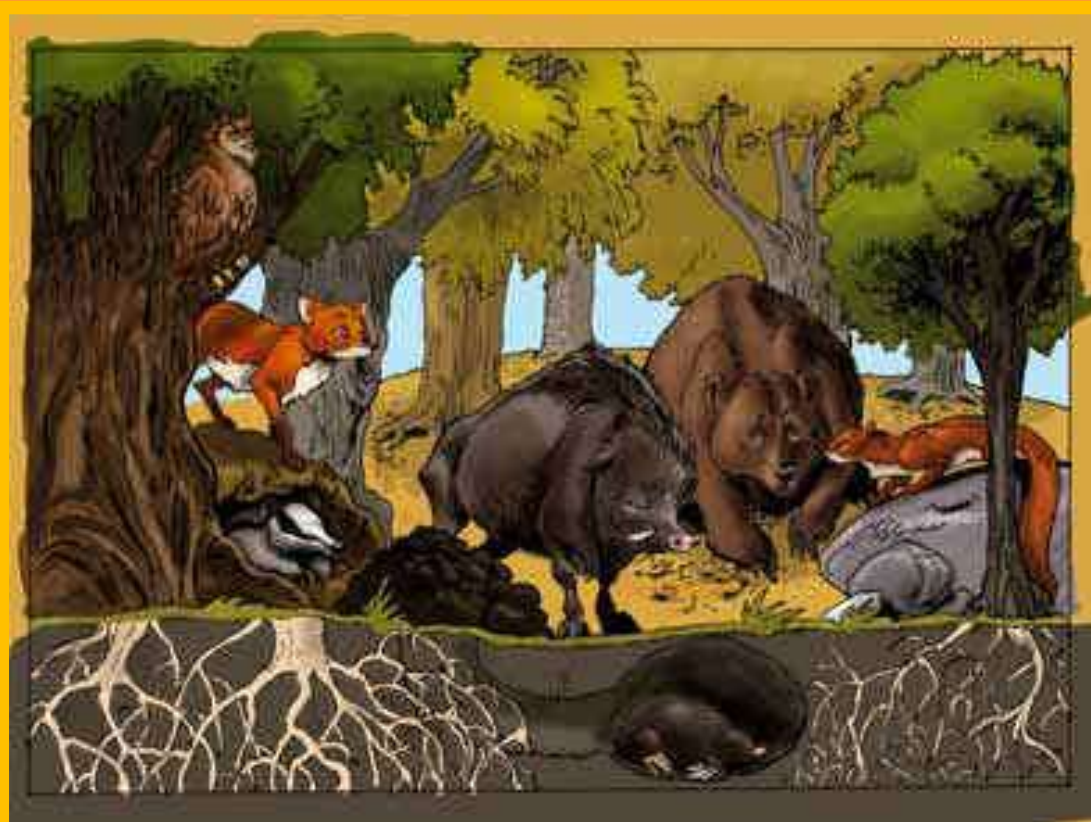
суво

На којој слици има више биљака и животиња? Зашто?

На првој слици има много више биљака и животиња зато што је на тој слици плодно земљиште.

Зашто на пречици коју су утабали људи
нема биљака?

Људи који су пролазили том
пречицом су газили те биљке
и оне су увенуле. Пошто
често туда пролазе, не
дозвољавају да друге биљке
туда израсту.

Ако је тврдња тачна, подигни увис десну руку. Ако тврдња није тачна подигни леву руку и образложи свој одговор.

1. Земљиште може бити различите боје.
2. Земљиште не може бити различите растреситости.
3. Земљиште може бити различите влажности.
4. Загађујући земљиште не угрожавамо биљке на земљи.
5. Најплоднија земља је црвеница.
6. Земљиште је растресито ако се тешко ситни и мрви.
7. Земљиште је извор хране и станишта.
8. Земљиште се разликује по боји, растреситости и влажности.

Винова лоза најбоље расте на земљи пескуши. Она је растресита, сиве је боје и у себи има доста песка.

Пшеница најбоље плодове даје на земљи црници.
Црница је тамне боје и растресита је.

Паприци годи земља хумуша. Она је црне боје и растресита је.

Боровница расте тамо где је земља каменита и где нема много влаге.

Хумус је мешавина тамно смеђе боје, добијена у земљишту разградњом органских материја, тј. остатака корења, лишћа, птичијег преја, угинулих инсеката, лешина малих животиња, измета итд. Мекан је, упија воду.

Глина

Глина је врста земљишта. Људи праве од глине: цигле, саксије...

Некад се земља обрађивала ручно и помоћу
животиња.

А данас су у употреби разне машине.

Загађење земљишта

Не бисмо смели да загађујемо земљиште јер загађење земљишта лоше утиче на све биљке, животиње и људе.

